

REVISTA FOTOGRAFICA DE CATALUNYA

REDACCIÓ - PROVENÇA, 287 - TELÉFON 71177

ANY. 2
NÚM. 17

OCTUBRE - 1934

Núm. 1 esgotat - núm 5, 5 ptes.

PREU DE SUBSCRIPCIÓ:

Un any ptes. 12'00
Sis mesos ptes. 7'00
Núm. solt ptes. 1'50
Núm. atrassat 2'50
Estranger ptes. 15

EL DR. JOAQUIM PLA, FIGURA REPRESENTATIVA DE LA FOTOGRAFIA CATALANA CONTEMPORANIA

per Claudi Carbonell

ART DE LA LLUM em demana unes ratlles a propòsit de la figura fotogràfica del meu amic el Dr. Joaquim Pla. El tema és suggestiu i fàcil, perquè és tan francament vigorosa la personalitat fotogràfica del meu amic i tan plena de caires vius, que la ploma menys avesada hi faria tasca llarga sense esforç imaginatiu; i amb tot i considerar-me el meus indicat, accedeixo amb gust al requeriment, ben disposat a subjectar el sentiment de l'amistat per tal d'evitar que pugui perjudicar a l'objectivitat del meu judici.

El nom del Dr. Pla emplena tota una època fotogràfica barcelonina, va lligat a totes les manifestacions i a tots els progressos de la nostra fotografia artística; es pot afirmar que una bona part de la fotografia contemporània catalana ve influenciada per la suggestió artística del Dr. Pla, figura representativa del nostre actual moment fotogràfic.

Sóc relativament novell dins del camp de la fotografia i no he viscut per tant èpoques pretèrites; m'he trobat, doncs, la figura del Dr. Pla en plena maduresa, ben lluny dels seus primers moments de formació fotogràfica que segurament tingué lloc al caliu de les velles penyes fotogràfiques barcelonines i quan aquelles s'extingien, tancant un període interessant de prestigi fotogràfic català, el nostre amic, amb voluntat i facultats sobrades, prenia damunt seu la tasca de continuar la nostra tradició fotogràfica i conduir-la per camins de moderna concepció i de més viva interpretació; quan l'afició fotogràfica a casa nostra s'escorria innocentment entre capitells, arbrets i vores d'aigua, sorgia amb felicitat oportunitat l'embranchida del Dr. Pla insuflant aires de renovació i modernitat, fent pujar de to l'obra colectiva.

Ben saturat de tècnica i sempre vibrant d'inspiració i entusiasme, pren el Dr. Pla el guiatge de la nova generació fotogràfica catalana, i voltat d'admiradors i deixebles realitza la seva tasca amb tanta eficàcia de proselitisme i amb tanta densitat artística, que ben aviat torn a formar-se el prestigi de la moderna fotografia catalana, obrint-se pas amb ritme accelerat a través dels nuclis internacionals fins assolir la posició destacada que avui dignament conserva; i en tota aquesta activitat i en tot aquest reeiximent hi trobem sempre en primer terme el nom del Dr. Pla, estimulants amb el seu exemple el continuat millorament de l'obra fotogràfica colectiva.

Dins de la fotografia artística catalana Joaquim Pla personalitza una modalitat viva tan pròpia i distintiva, que sense signar les seves obres ningú no s'hi confondria. Tota la seva obra acusa la lluita d'una sensibilitat vigorosa i exigent contra l'abstracció i limitacions dels mitjans fotogràfics de captació i expressió, la revolta d'un esperit en constant vibració contra la insuficient ductilitat de la matèria que troba al seu servei; i aquest és justament el seu mèrit, sap desbordar les restriccions materials amb la força expressiva que brolla de les seves obres. Quan la tècnica no es subordina prou dòcilment a la seva impulsiva inspiració salta per damunt de prejudicis doctrinals i aplica amb completa independència els recursos aliens de major expressió que troba

al seu abast, per respondre amb més energia al seu concepte interpretatiu; i quan la naturalesa no li dóna amb suficient prodigalitat els motius que la seva imaginació reclama, cerca en el camp de la fantasia i de la llegenda la substància per a la formació de les seves creacions tant saturades de vigoria i originalitat. Amb constant propòsit de superació ha volgut a més el Dr. Pla nodrir el seu esperit de substància d'art integral, documentant la seva obra d'acord amb les lleis de l'estètica general i arribant per successiva depuració a un alt nivell de bon gust i distinció, que accentua el valor artístic de les seves obres.

En l'ordre social, dins del cos d'aficionats, el Dr. Joaquim Pla és l'amic, el company, el conseller de tots, el «causeur» de totes les penyes, l'animador de totes les iniciatives collectives, figura representativa, dinàmica i cordial, síntesi de voluntat, inspiració i entusiasme al servei de la fotografia catalana.

L'OBRA DE DR. PLA JANINI

per Andreu Mir Escudé

Es evident que les obres d'aquest artista tenen un caire acusat que les fan destacar com una cosa personalíssima; el temperament impressionista de l'autor s'observa en totes les seves produccions i en algunes d'elles fins i tot aquest impressionisme adquireix un cert barbarisme que les fa més admirables, la virtut personal que hom admira en les seves produccions és l'honradesa, d'ànima que traspua en totes elles, podríem dir de l'obra del Doctor Pla, que sols segueix l'impuls del seu temperament, somniador en les concepcions, però amb mà de gladiador, en les execucions.

En l'obra d'aquest artista temàtic hi trobareu concepcions Esproncedines Dantesques, fins als senzills temes típics i de costums, documents artístics, sempre però posant-hi una sana alenada pictòrica; en els seus bromolis és on, l'impressionisme de la seva obra, es veu més destacat, car aquest procés fotogràfic és un dels més apropiats per determinar la personalitat diferencial de cada artista.

Valoritza les tintes amb subtileza i decisió, prescindint de tota velleïtat, i les seves obres comuniquen amb qui les contempla, la visió emocional amb intensitat penetrant, el qual subjuga tot seguit per la seva espontaneïtat.

Han estat molt discutides algunes de les seves obres, precisament per la seva concepció tan atrevida dintre de la fotografia, però aquestes o bé no han estat compreses o bé no han agradat, pel motiu que no s'adapten al gust de tothom. Intentarem fer un judici crític de les que en aquest número reproduïm:

“*El Caçador*” és una obra plasmada a l'aire lliure. Es podria escriure molt i tot quan es digués en el seu elogi, resultaria pàl·lid si tenim en compte el difícil que és d'obtenir un vertader retrat. És una obra eminentment pictòrica, sense deixar d'ésser una obra fotogràfica. Té distinció en la pose; ambient encertadíssim; valoració de clars i obscurs justíssims: en fi, res hi falta i res hi sobra; indumentària, expressió tot alhora, és un retrat que els grans mestres pictòrics com Beneditto, Sotomayor i Pinazo no el podrien superar en quant a concepció i ambient. Crec que no és exagerar en dir que són obres aquestes d'un encert tan gran que es fa àdhuc difícil que un mateix autor dintre el mateix gènere, en pugui produir-ne un altre!

“*Neptú*” obra de composició purament ideològica d'ambient dantesc, respon a la idea de l'autor de voler plasmar un moment mitològic.

“*Tríptic*” d'aquesta altra obra entenc que cal parlar-ne amb preferència, i detallar els tres moments de què es compon. Indiscutiblement que aquesta obra és d'un atreviment heroic, car ja sabeu les dificultats que comporta muntar una escena en plena natura que respongui a la idea preconcebuda de l'autor, lo que en el mitjà del cinema és una cosa relativament fàcil, en el mitjà fotogràfic de l'amateur és molt més difícil. Aquest ambient de

basarda obtingut en el conjunt, és d'una intensitat emocional que en poques obres d'aquest gènere podem observar. Les figures que componen el país de les «Parcas» estan posades amb encert; el lloc escollit és admirable i les clarors sinistres i opaques donen al quadre un efecte llòbregue que fa reviure en la ment passatges de «La Divina Comèdia»; aquestes obres per l'autor que les cultiva, és el de menys la condició de puresa fotogràfica, i en tot el Dr. Pla ha sabut valoritzar les tintes amb tal mestria que no ha negligit l'extensa gama de valors obscurs que ofereix la fotografia dialogant amb harmonia sorprenent, amb els blancs purs, i conservant el caràcter fotogràfic; fragmentàriament hi ha motius que demostren com el del central; la intensa tasca de preparació que ha hagut d'emprar per obtenir les poses de les figures mortes o agonitzants al damunt de les roques, això, amics, no és fer un bodegó, ni un paisatge, ni un assumpte simple; per mol notables que aquests siguin. Així, d'aquesta faisó, és com es munta una obra de tesi, pensada, estudiada i executada amb precisió, curant el més petit detall perquè la composició de conjunt resulti d'acord amb el pensament de l'autor, i després de tots aquests treballs de molts moments, ve la plasmació sobre el clixé, i, finalment, al damunt del paper. Naturalment que aquesta tasca deu estar d'acord amb tot el pensat i cal reconèixer que no és gaire fàcil reeixir amb èxit d'aquesta darrera etapa, en la qual el Dr. Pla n'ha sortit i hom gosaria dir que s'ha superat ell mateix.

Bidons. Obra purament objectiva, que sembla sols interessar a l'autor en plasmar aquell moment produït pel foc.

Alerta. Paisatge de tempesta on la petita figura del gos dóna una nota de vida i acaba el conjunt del paisatge muntanyenc.

Deo Gràcies. Un moment del Barri Gòtic on les figures es mouen al lloc adequat, les llums de mig matí matisen l'ambient religiós del Barri de la Catedral.

Descans. Marina vespertina on les barques, arrecerades, tocant-se les unes a les altres, sembla que sentin por de la nit que s'acosta amb senyals evidents de tempesta, el cel reflexat en l'aigua els ho avisa...

Matinal. Paisatge tranquil; enllumenat pels primers raigs del sol que allarguen les ombres fins perdre's, subtils boirines entornen el casal, i tot junt fa sentir sentor de terra i de frescor.

La comitiva. Quadret místic agafat al vol, d'ambient sentimental, on domina la nota grisa d'un dia sense sol i sense alegria en la llarga corrua de bones ànimes que pas a pas caminen a retre el darrer tribut al seu semblant.

Cactus. Senzill bodegó de natura morta i plantes grasses; simplíssim de composició, un Catimeu, una franja de llum que dóna vida i atmòsfera als objectes; sense aquesta nota res no podríem dir-ne d'aquesta obra.

Mosso d'Esquadra. Model ben escollit; un bell exemplar de tipus clàssic dels nostres mossos de l'esquadra, el rostre del qual ofereix, agermanats, la bondad i la rudesad, trets racials de la raça catalana.

Viratge. Fragment de carretera d'alta muntanya amb quatre pals trencats, que recorden l'abandó i el fet d'algun virtuós del volant; un horitzó indeterminat: tot plegat dóna la sensació de soledat.

Tardor. Quatre troncs d'arbres pelats en primer terme, una cortina d'arbres nus al fons, uns tocs de llum d'ací i d'allà, un petit caminet a mig terme i un cel gris amb alguna clariana de llum minsa, dóna la nota d'un intens dia de tardor.

S'ha escrit molt respecte al que hauria d'ésser i produir l'Art Fotogràfic! Al meu entendre, ni pot fixar-se límits, ni possibilitats. Es diu que la Fotografia sols hauria d'atendre's a allò que a la fotografia és en sí, és a dir: tot el que es separi de la funció bàsica mecànica li és vedat. Tothom ha dit que la fotografia és un Art, puix jo m'atreviria dir que no. La foto en sí i per sí no és cap art, sinó tot el contrari: és una funció purament fisico-químicomecànica; ara bé: Art Fotogràfic, pot ésser un art i ho és, segons qui i com es cultiva, i per obra d'aquest.

Quan una obra fotogràfica, sigui del gènere o procediment que es vulgui, produeix una emoció en mirar-la, és aleshores quan la fotografia per mitjà d'aquella obra pren la categoria d'art. No fa art aquell fotògraf, diguis professional o aficionat, que les seves obres no produeixen una expressió emocional de l'assumpte, que faci vibrar l'ànima, tot el més, serà una bona foto i si és això la meta de la Fotografia, d'això sols se'n pot dir ofici, i per arribar a aquest domini sols cal una cosa: escollir un ofici encara que hom pugui fer-ho en qualitat d'amateur, com fan ebenistes, impressors, etc.

El Dr. Pla, en la seva obra totalitària en dona una justa noció del que és la fotografia, quan mereix el justificatiu «Art», com ens la dona Keichley en la seva modalitat romàntica; com ens la dona el Baró de Meyer amb els seus atrevits jocs de llums i volums; com ens la dona Missone, amb les seves obres d'un regust de pintura flamanda; com ens la dona Ortiz Echagüe amb les seves produccions artístiques-documentals (Folk-lore fotogràfic). Veieu si en són de diferents aquestes tendències i totes poden produir obres d'art!

Hi ha qui sols admet una modalitat, i per ell és aquesta l'única fotografia que és art. No, és una equivocació! Art és la creació d'acord amb el pensament i temperament de tot el que es veu i es sent naturalment, sempre dintre el just sentit de la bellesa; però, fixeuvos-hi bé: és l'obra per ell plasmada, no els mitjans emprats. Així hom pot deduir la importància que té com a obra d'art el tríptic de les «Parcas» del Dr. Pla, una de les millors obres fotogràfiques que els autors d'aquí han exposat en els nostres salons i que ART DE LA LLUM s'honora en publicar-la en aquest número.

Perdoneu-me que en parlar del Dr. Pla hagi aprofitat a fer unes consideracions que en altre lloc no s'hagués encaixat tan bé, al meu entendre, com parlant de l'obra d'aquest mestre; i cal fer esment de la tasca pedagògica desenvolupada per ell, són molts els que han pogut aprendre i orientar-se tècnicament, en els seus consells pràctics donats arreu, en curssets diferents però és llàstima que cap dels seus deixebles seguís al mestre en la seva escola de concepcions de tesis.

LA DIVULGACIÓ DE LA FOTOGRAFIA A CATALUNYA

per N. Ricart Baquer

Alhora que fa una pila d'anys que Catalunya compta amb un sens fi d'Agrupacions, Seccions, Penyes i Grups d'aficionats que conreen la Fotografia, hem de lamentar-nos que en l'actualitat encara restin al marge d'aquestes Entitats un cert nombre d'individus que posseeixen una valor estimable i reconeguda. Per aquest motiu nosaltres, que sempre hem advocat per la unió i el companyerisme entre tots els artistes, avui ens sentim obligats a pregar novament a aquests elements, que es dignin colaborar amb tot el seu esforç per un millorament i progressivitat més grans vers l'Art de la llum.

L'afició fotogràfica de Catalunya sap que la nostra terra avui, ja compta amb una publicació que és administrada i feta pels catalans, i que la nostra revista, que és la de tots els aficionats, i que no pertany a cap empresa, cada dia té més força i més atractiu, degut a la intervenció tan desinteressada i estimable d'aquells senyors que senten i admiren aquesta obra de tan alt sentit de divulgació fotogràfica, però, amb tot i amb això, i després de tants anys de no posseir cap publicació que fos netament nostra, ni ésser coneguts els catalans per arreu del món fotogràfic, em plau de fer notar una manca que, si voleu ésser sincers, me'n donareu la raó:

Fits els ulls davant del floreixement actual d'entitats que Catalunya posseeix, és una vertadera llàstima que en aquesta terra (on hom té la virtut d'aprendre amb una certa facilitat les coses i àdhuc de superar-les) i on ens consta positivament que hi ha un gran nombre d'aficionats novells escampats arreu, que voldrien trobar un ajut, o millor dit, restar ben apropats d'un company que es prestés a orientar-lo en tot allò que ell desconeix pràcticament. «No creieu que és arribada l'hora que aquells que saben i poden fer

LES PARCAS

(TRIPTIC)

BROMOLI

FilmoTeca
de Catalunya

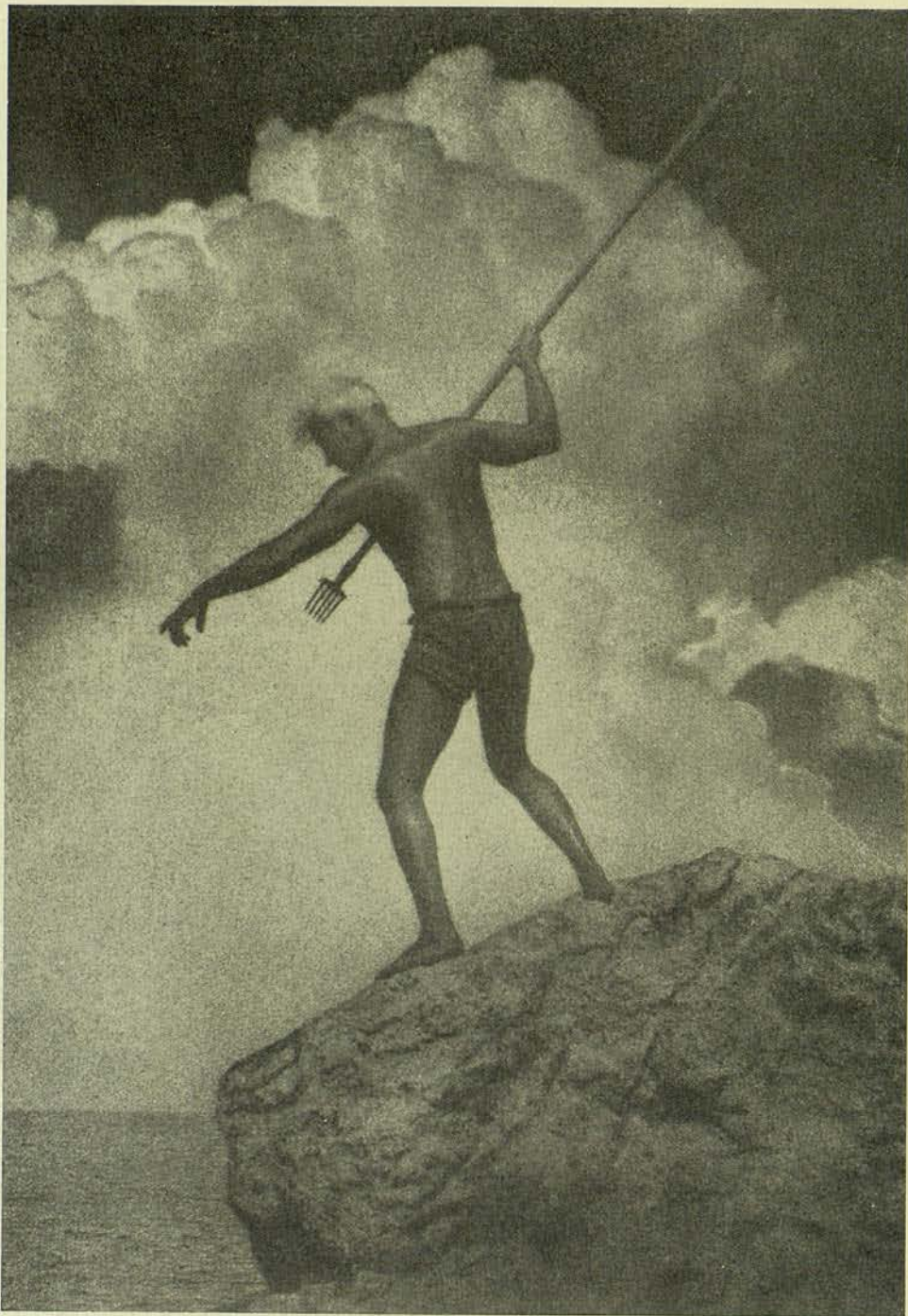

RETRAT
FRESSON

DR. PLA JANINI

NEPTU
BROMOLI

DR. PLA JANINI

PAISATGE D'HIVERN
BROMOLI

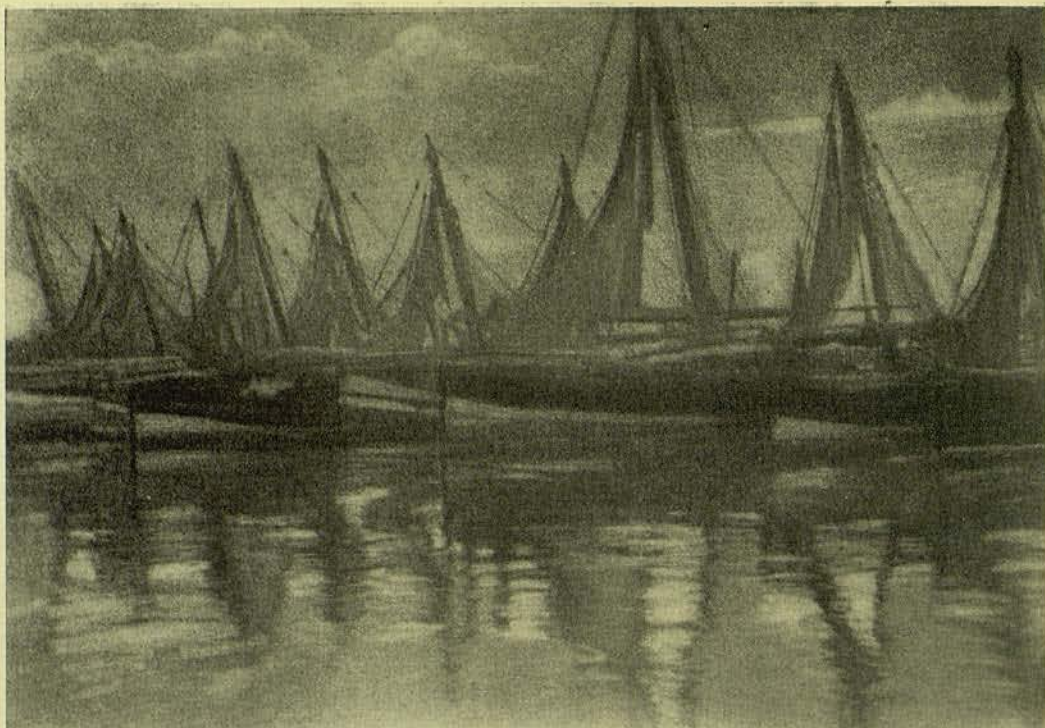
DR. PLA JANINI

ALERTA
BROMOLI

DR. PLA JANINI

PLACA 131

DESCANS
BROMOLI

DR. PLA JANINI

DEO GRATIAS...
BROMUR

DR. PLA JANINI

PLACA 132

MATINAL
BROMUR

DR. PLA JANINI

CACTUS
BROMUR

DR. PLA JANINI

ENTERRAMENT
BROMOLI

DR. PLA JANINI

VIRATGE
BROMOLI

DR. PLA JANINI

PLACA 134

BIDONS...
BROMUR

DR. PLA JANINI

MOSSO D'ESQUADRA
BROMOLI

DR. PLA JANINI

aquesta tasca, es posin a la disposició de les corresponents entitats a què pertanyen, a l'objecte de procurar una major divulgació i perfecció de la Fotografia a casa nostra? Això és; fer aquell treball que fins avui han fet i continuen fent aquells aficionats com Carbonell, Pla Janini, Mir, Bausells, Miarnau i algun altre que sento no recordar, que, desposseïts de tot retraïment (perquè senten i estimaran amb tota la seva ànima l'art fotogràfic mentres visquin) no han escatimat hores i més hores en recórrer tots els més abscondits indrets de la nostra terra, per fer unes demostracions pràctiques a aquells que bonament els hi han demanat!

Jo, que com aquestes senyors, estimo i sento la fotografia, i que he fet i seguiré fent amb la màxima voluntat aquesta tasca de divulgació per arreu on se'm demani, avui per avui, puc demostrar plenament, perquè ho he pogut constatar de ben aprop, que ha estat una tasca beneficosa en un gran nombre d'elements que desconeixien no totalment el que és la fotografia, però en canvi, moltes coses bàsiques i essencials!

I, per tant, avui ja podem dir amb gran satisfacció que el nostre treball dut a terme per la finalitat de la divulgació de la Fotografia a Catalunya, s'ha vist correspost, i ha donat els fruits d'una nova promoció d'aficionats, però aquesta promoció podria ésser molt més nombrosa sempre i quant tots aquells que tenen temps i facultats, es creïessin que és un deure ineludible de portar a cap aquesta tasca!

Es a dir, hom creu que ja és hora que aquest treball no recaigui solament al damunt de quatre o sis persones, amb tot i haver-hi tants i tants d'aficionats notables que podrien servir a bastament i àdhuc millor que nosaltres, la causa que perseguim!

Per què a cada entitat, grup o secció fotogràfica, no surt un senyor que vulgui dedicar uns minuts cada setmana a l'ensenyament teòric i, per damunt de tot, pràctic de les diverses modalitats que té la Fotografia?

Es que per ventura no hi ha elements capacitats per a la divulgació i depuració de l'Art de la llum, o bé és que hi ha qui prefereix restar quiet en el seu laboratori, sense sentir les pruijes de l'Art vers els seus companys d'afició, privat per un egoisme interessat?

Crec que convindreu amb mi, amics tots, que és hora que les Entitats es preocupin de cercar aquells elements necessaris per donar curssets i continuar l'obra empresa per aquest grapat d'homes abnegats que no se'ls pot obligar que sempre siguin ells els sacrificats, i majorment tenint en compte com ja hem dit abans, que n'hi ha molts que sols amb una mica de sacrifici personal poden continuar i superar si cal, la tasca que és de necessitat absoluta per la importància que té avui l'afició a la nostra terra. Tingui's present que el dir capacitat no suposa que hagin d'ésser sols els elements que hagin assolit el mestratge en l'art que practiquem, sinó que hi ha també aficionats que d'acord amb la seva capacitat fotogràfica més o menys extensa, poden ésser uns elements de guiatge pels que saben menys que ells.

Seixanta, vuitanta, cent, i com més millor, haurien d'ésser els bons companys que haurien de treballar per aquesta divulgació que nosaltres preconitzem!....

Jo estic plenament convençut que a no tardar gaire aquesta joventut fotogràfica que avui puja i que tenim tan disgregada, es traduiria en una massa compacta i ferma, i l'obra que sortís d'ella, a ben segur que seria la que més influiria en el nostre esperit; en la depuració i sentiment artístic dels nostres treballs; en la perfecció de la composició general d'una obra fotogràfica, i en la concepció de nous horitzons, estudis i visions, que a través de l'objectiu, jo crec que hi ha d'haver, i que encara hom no ha trobat, precisament per aquesta tradicional passivitat i poc interès que uns i altres posem a les nostres coses, i a l'art, bo i prescindint de si tard o d'hora ens seria possible arribar a la glorificació del nostre renom en profit de la nostra terra davant de tot el món.

FORMULES I NOTES TECNiques

(La desensibilització dels clixés)

per "Daguereròfils"

Sembla aparentment que parlar de la desensibilització dels clixés sigui una paradoxa, i no és així, puix avui no hi ha un sol laboratori cinematogràfic que tingui un xic d'importància, que no desensibilitzi les cintes, tant negatives com positives, a l'igual que els clixés que nomenen d'escenari, o sia de propaganda; els laboratoris de fotografia industrial i de propaganda també fan ús d'aquest recurs tècnic.

Es sabut que el vel-químic, malda molts clixés. En un clixé que aparegui dit vel, l'operador no pot acabar el revelat d'acord amb els seus desitjos.

La sensibilitat de les plaques, no suporten la intensitat de llum roja que convindria per un revelatge ben controlat, la desensibilització del clixé permet un control que s'acosta molt a allò somniat pels operadors, sobre tot pels aficionats, hom pot treballar a la llum roja intensa, i fins amb el groc opac posat els primers moments, o sia quant ja ha aparegut la imatge.

Pràcticament s'ha demostrat que l'operació de desensibilització no té cap inconvenient, i en canvi té moltes avantatges.

El vel-químic és produït en tots els casos per fenòmens físico-químics que escapen a l'observació de l'operador, i que poden obeir a diferents causes.

Per emulsions alterades; per mala conservació; per haver rebut la influència de fermentacions portades per l'aire; per estar massa temps dins del xassíssos; per revelat mal dosificat; per impuresa dels productes; per temperatures elevades; per emulsions velles, etc., etc.

M. Lупpo-Cramer, a qui gairebé pot dir-se que es deu la principal recerca del procediment de desensibilització, diu que n'hi ha prou amb submergir un clixé un minut en una solució de phenosafranina perquè les emulsions es redueixin a la meitat de la seva sensibilitat.

L'esmentat químic descobrí que un colorant com la Phenosafranina pot arribar al màxim necessari de la desensibilització; i continuant les recerques trobà el Pinosafrol, el verd Pinacriptol i l'escarlata bàsica N

El doctor Georges Collin recomana com el millor producte, la Escarlata bàsica N, i dóna la raó del per què prefereix aquest producte. Diu que a més de reunir immillorables propietats per les plaques, pancromàtiques, és el més suau en la manera d'operar, i a més no taca tant els dits com els altres productes indicats més amunt.

Pràctica de desensibilització.

Es prepara la solució següent:

Aigua, 1.000 c. c.

Escarlata Bàsica N., 1 grams.

Pel seu ús cal prendre 1 part de solució i 9 parts d'aigua, a les fosques o bé a la llum roja de la llanterna. Separat a una certa distància del fanal, es submergirà el clixé en aquest bany durant 1 minut o l'5 com a màxim. Aquests temps sols pot variar segons sia la sensibilitat de la placa, però mai passar de dos minuts, en aquesta operació, hom haurà d'evitar que es produeixin bombolles damunt la gelatina, i sense esbandir-ho es posarà al revelador. Ara bé, tan bon punt hom ha notat que han transcorregut quaranta o cinquanta segons, ja es pot començar a aclarir la llum roja — naturalment a còpia de donar força al reostat que hom tindrà per graduar la llum — però, sempre la cuveta restarà a certa distància del focus de llum, així es pot continuar el revelat amb tota comoditat i llibertat de control.

La durada del revelat és lleugerament augmentada de temps, si el temps de desensibilització no ha passat d'un minut.

Com sigui que la finalitat d'aquest procediment és alhora el d'obtenir el màxim control del revelat i el d'evitar el vel-químic, cal no abusar de l'aclariment exagerat del llum del laboratori durant el desenrotllament de la placa.

En el cas que a l'operador se li taquin els dits, n'hi ha prou amb què els mulli amb aigua de Javel perquè li desaparegui el color tot seguit.

DIAGNOSTIC DELS NEGATIUS

per Leafar

En tots els llibres de fotografia, en gairebé totes les revistes i publicacions dedicades a l'Art de la llum, hom hi troba innombrables fórmules i procediments per corregir els negatius imperfectes, sia durant el revelatge, sia posteriorment amb el reforç o l'afebliment. Però el que no diu cap llibre ni revista és la manera de conèixer el negatiu imperfecte i la fàcil de saber diagnosticar la seva imperfecció. Ni en les reunions i consultes entre aficionats s'arriba mai a un acord absolut. Nosaltres intentarem ara donar una idea sobre aquesta delicada qüestió. Per això començarem per descriure els factors que intervenen en l'obtenció d'un negatiu perfecte: són aquests l'opacitat, el contrast i la densitat.

Opacitat. — Es la resistència oposada per un cos al pas de la llum.

Contrast. — Es l'oposició entre les parts transparents i les opaques.

Densitat. — Es la mitjana de les diverses opacitats del clixé. A major densitat, més exposició exigeix l'obtenció d'una prova positiva i viceversa.

Quan el contrast sigui correcte, la densitat és d'una importància relativa. Naturalment, aquesta no deu ésser tanta que impedeixi el registrar detalls en les llums damunt la prova positiva ni tan poca que siguin els de les ombres els que restin empastats. El grau de contrast correcte serà aquell que permeneixi obtenir les parts més clares en una tinta gris molt clara i les obres en un negre intens i transparent. Per tant, el grau de contrast dependrà del paper sensible que volem esmerçar.

No obstant i a manera de guia, direm que pel tiratge damunt els papers bromur que es troben en el nostre comerç per a l'amplidora amb condensador, el contrast d'un negatiu normal ha d'ésser tal que posat el negatiu damunt un diari o un llibre imprès, les parts clares deixin llegir les lletres tot cobrint-les d'un vel gris i les llums deixin entreveure les dites lletres, sense, però, que sigui possible llur lectura continuada.

L'opacitat que en la pràctica equival a densitat resta regulada per l'exposició; el revelador regula el contrast.

Com hem dit més amunt, hom ha prescrit innombrables regles i fórmules per corregir les errades de pose durant el revelat. Nosaltres, sense negar-les certa eficàcia quan hom desitgi solament el salvar un bon record del lloc fotografiat, els considerem inútils en absolut, quan el que hom cerqui és assolir un negatiu capaç de produir una obra artística per formar part d'algun saló. Per assolir un negatiu perfecte, o quan menys bastant proper de la perfecció, cal exposar el més exactament possible — l'ús dels fotòmetres, especialment els de visió directa, són indicadíssims—i si malgrat els nostres càlculs i previsions, l'exposició resulta errada, revelar sempre amb el revelador normal que esmercem pels nostres treballs, però *revelant a fons*, tant si es tracta de sub-exposició com si aquesta ha estat excessiva. D'aquesta manera, si l'exposició ha estat un xic curta — *pequem sempre per excés*, car la sub-exposició difícilment admet remei — hom pot tractar amb un debilitador al persulfat d'amoniac, la fórmula del qual, ja ha estat donada a les pàgines d'aquesta revista i si, pel contrari, l'exposició hagués estat excessiva, el negatiu, que serà molt dens, es tractarà, després de fixat i rentat amb un bany debilitador al ferrocianur de potassi (fórmula Farmer).

Ja hem dit el que és un negatiu perfecte; contrastos diferenciats, mitges tints acusades i opacitat suficient, sense ésser excessiva en les llums ni escassa en les obres. Anem ara a descriure els vuit tipus de negatius imperfectes que poden assolir-se.

Amb una exposició normal, s'obtenen tres classes de negatius. Un d'ells — el que haurà estat revelat durant un temps normal — serà el negatiu perfecte que tindrà el grau de contrast desitjat. Un altre, el que haurà estat revelat durant un temps molt més llarg que el normal en virtut de qualsevol distracció, tindrà les ombres correctes, però les llums seran massa opaques (fent l'experiència de l'imprès que hem dit abans no deixen llegir ni les lletres) sera excessiu. El darrer negatiu, tret massa aviat del revelador, tindrà les ombres i llums massa transparent i el contrast serà dèbil.

Amb una exposició llarga tindrem tres clixés defectuosos. El revelat poc tindrà ombres correctes, però llums transparents i contrast dèbil. El revelat durant un temps normal presentarà les ombres correctes, les llums massa denses, i el contrast normal. El revelat massa temps tindrà les ombres denses, les llums molt opaques i el contrast gairebé normal.

Amb una exposició curta i un revelatge curt tindrem ombres sense detall, llums transparents i contrast dèbil. Si el revelatge ha estat normal les ombres no tindran detalls, les llums transparents i contrast normal, i si el revelatge és excessiu les ombres sense detalls, les llums molt denses i contrast vigorós.

De tot el que precedeix cal deduir que hem de fugir de l'exposició curta i dels revelatges insuficients, car produeixen negatius difícils de poder salvar.

Amb una exposició normal i revelatge excessiu, el persulfat diluït presta admirables serveis. Amb una exposició excessiva i revelatge normal, també és el persulfat bon remei. Si l'exposició ha estat excessiva i revelat el negatiu a fons, el debilitador Farmer converteix el negatiu en un clixé perfecte.

Una advertència final: Revelat curt, no vol dir revelatge breu, precisament quan un negatiu ha estat exposat correctament i deu ésser destinat a l'engrandidora, el negatiu ha de revelar-se durant un temps lleugerament inferior al que ens donaria un negatiu normal per contacte.

FOX TALBOT

Centenari del descobriment de la Fotografia sobre paper.

Aquest any s'escau la data del centenari del descobriment de la Fotografia sobre paper per l'anglès mister Fox Talbot. Aquesta descoberta féu cèlebre en aquella época al seu autor. Tant és així que es cel·lebrà aquest aconteixement amb gran pompa al castell de Lacoche Abley, propietat del descobridor. A aquell acte hi assistiren totes les altes autoritats, el Consell de la Royal Photographic Society, personalitats culturals més preeminents d'aquella época.

En les galeries del castell Lacoche tingué lloc l'acte demostratiu de la descoberta. En la gran sala foren exposats tots els aparells que serviren a Mr. Talbot per arribar al descobriment. A més com a demostració exhibí una serie de proves fotogràfiques que donaven una idea clara del procés seguit fins arribar a l'obtenció del paper fotogràfic.

Començà les recerques en 1830 i acabà al 1834 i quin procediment batejà amb el nom de *Colotypie*, a més l'autor mostrà el seu procediment als concurrents fent un clixé de la galeria on es cel·lebrava l'acte i féu una positiva que admirà a tots quants estaven reunits.

Es possible que molts dels nostres aficionats no coneguin el nom del inventor del Paper fotogràfic; és per aquest motiu que hem cregut de necessitat donar aquesta breu nota que en altre oportunitat ampliarem amb un article que tracti des del modest primer paper fotogràfic, fins als que avui hom pot disposar.

A. M.

— ACTIVITATS —

AGRUPACIÓ FOTOGRAFICA «Saint-Victor»

Programa per al mes de Desembre. Dia 6 excursió fotogràfica a Mollet. Sortida a les 6,15 Estació Nort, retorn a les 13, pressupost 1'50 ptes.

AGRUPACIÓ FOTOGRAFICA ICARIA

Nova Junta Directiva: PRESIDENT, Josep Isanta. VICE-PRESIDENT, Valentí Francàs. SECRETARI, Ramón Parera. TRESORER, Joan Sistaré. VOCALS, Santiago Lloveras i Josep Torrents.